



jena naše zemlje, toda pričakujemo konca obenem tudi s trdnimi zaupanjem, da bodo naši junaki, kakor že devetkrat, tako tudi še sedaj desetkrat ostali zmagovalci nad besnim sovražnikom. Bog in junaška sreča naj spremljata slavno Boroevičovo armado tudi v deseti ofenzivi!

Cesar Karel sam je dne 18. t. m. obiskal Boroevičovo armado, da ji pokaže, kako vladar in ljudstvo sočustvujeta z velikim trpljenjem naših braniteljev in jih spremljata z najboljšimi željami za njihovo popolno zmago.

Boji so se razvijali tako:

#### Dne 15. maja.

Dne 15. maja deseta soška bitka po ljutosti in srditosti bojov ni prav nič zaostajala za prejšnjimi. Zopet so Italijani v gostih vrstah navalili svoje množice proti našim postojankam in čeprav so vse svoje napore tako v pehotnem kakor v topniškem oziru v nezasišani meri povišali, niso mogli preprečiti, da je tudi peti dan sedaj divjajoče soške bitke končal s polnim vspehom avstrijskega orožja. Naša pehota, ki je v boju moza z možem pokazala, da je daleč nad Italijani, je zopet izvršila obdobjanja vredna junaštva. Kakor prejšnji dan, so tudi ta dan Lahi med Plavi in Kanalom poskušali priti na levi breg Soče. Njih poskusi so se izjalovili in celo tam, kjer se jim je z najtežjimi žrtvami posrečilo na čisto ozkem prostoru ustaliti se na tostranskem bregu Soče, je drzen nastop naše pehote onemogočil vsako razširjanje. Odsek Plave—Zagora je bil tudi včeraj cilj močnejših italijanskih navalov, ki so posamezne skupine sovražnika na ozkem odseku na Kuku začasno privedle v dele naših jarkov, od koder so jih pa naši takoj zopet vrgli ven. Prav tako so se izjalovili ponovni sovražni napadi proti Sveti Gori in Sv. Gabrijelu. Na višinah vzhodno od Gorice so se vsled sijajnega zadržanja in posnemanja vrednega skupnega delovanja naših čet izjalovili vsi napori. Desetkrat so napadli Italijani brez uspeha. Na Kraški planoti je sovražnik svoje napade vnovič naperil proti Fajtem hribu. Naša artilerija je, najkrepkejša podpirana od letalcev, vnovič onemogočila laškim množicam izpad iz njihovih postojank.

#### Dne 16. maja.

Ta dan nove soške bitke je jasno pokazal namero Italijanov, da za vsako ceno vtisnejo naše postojanke v odsek Avče—Kanal, nato Plave—Solkan, kakor tudi severovzhodno in vzhodno od Gorice. V odseku Plave—Kanal Italijani kljub vsem naporom niso mogli svojega položaja zboljšati. Vsako razširjanje je bilo preprečeno. Vsi poskusi sovražnika so se izjalovili ob hrabrosti in vstrajnosti naših čet, ki so nasprotnikom vsak uspeh, ki so si ga z najbolj krvavimi žrtvami priborili, v srditih protisunkih zopet iztrgale. Slika boja se je neprestano menjavala. Kdor je bil pravkar še napadalec, je bil takoj zopet potinjen v vlogo branilca. Po noči je divjal boj, ki

rov. Izprezite krampe od drugih topov in izvlečite z vsemi najprej jednega, potem drugega itd. Če tega ne storite, boste še na sodni dan tičali tukaj na tem mestu."

Mož je presenečen po tem nasvetu, ki je bil o tročje umljiv samspebi, zadovoljno pokimal in ga res hotel takoj izvesti.

Črna kuga! Ko sem jaz razkladal ognjarju ta načrt, stal je tik za menoj razveljavljatelj te baterije, mustačast in grdogled stotnik. Komaj sem izrekel svoje dobrohotne mnenje, me je že surovo nahrulil:

"Kako pri vseh strelah se pa predrznete vi še mlečnozobi fantek, zapovedovati z mojo baterijo? — Glejte, da se mi izgubite k vragu, če ne vam bom pa hitro nasul popra pod pete!"

"Nehvaležnost je plačilo tega sveta."

Ta rek sem se zabrusil mustačarju pod nos in pognal konja.

Ko sem se vračal proti večeru nazaj, topov ni bilo več v blatu. Lemberški topničarji so vendar le posneli moj nasvet. Kolikokrat sem imel priliko spoznati v vojni, da ima kmetijski fant več zdrave pameti nego prav nadut dostojanstvenik, ki razpolaga puhlo-trhle pameti raz mogočnega stolca nespametno in brezvestno s tisoči človeškega in živalskega življenja. Več kot pamet vredna je sreča, četudi je zaplankana glava! To je geslo vojne usode.

Na večer že omenjenega dne sem se vrnil nazaj k polku, ki je že bil nastanjen po hišah in bajtah v Radymnu. Naši pionirji so kupili nekaj prašiča in so si ga hoteli zasluženo privoščiti. Pa svinčje ima ščetine, kako ga oharati brez vrelega krova? Fantje so premostili ta jarek pomisleka na priprost način. Napulili so kopec slame, jo užgali in na plamenu smodili prašičje ščetine. Celo početje ni trpelo dolgo, a dovolj, da nas je spasila po visoko plamteči slami sovražna artilerija. Pionirji so palili ščetince na dvorišču hiše, kjer sva bivala midva s Francelom. Imela sva snažno sobo in prav prijazno zgovorno govedinjino. Dobra ženica nama je iz gostoljubnosti zaprila. Ker pa niso v peči že dolgo netili, se je močno kadilo in odprl sem okno, da bi se odkadil dim. Gazdarica mi je prinesla celo zbirko raznih škatul in zavojčkov, ki so jih pustili ruski častniki, ki so se v

ga je bojeval mož proti možu z bajoneti in ročnimi granatami; vspeh dneva pa je bil naš: Postojanke na višinah, za katere so se vroče borili, so ostale v naših rokah. Ko je bila z nočjo italijanska pehota utrjena, je pričela na celotnem odseku streljati njihova artilerija z najtežjim ognjem. Na višinah vzhodno od Gorice se od Solkana do Vrtojbe niso nič manj srdito bojevali. Na eni ali drugi točki se je posrečilo sovražni skupini vdreti v naše prednje jarke, ali takoj jih je protinapad pognal zopet ven. Tu so Italijani zastavili nekaj svojih najboljših čet, med njimi tudi brigado *Malina*, kateri je pa dunajski črnovojniški bataljon, stotnik *Sonnenwend*, zadal občuten poraz. Ta brigada je v junaškem navalu prišla v naše prednje jarke. Dunajčani so jo pa znali prevladati, jo vrgli zopet iz postojank in ji poleg tega odvzeli okrog 400 vjetnikov. Se le noč je napravila konec boju. Na Kraški planoti je naš izborni artilerijski ojenj sovražni pehota onemogočil izpad iz njihovih strelskih jarkov.

#### Dne 17. maja.

Sovražnik je naperil dne 17. maja svoje glavne napore proti odseku Avče—Kanal in je tam zastavil svoje najmočnejše množice. Dva dni se je srdito borilo za postojanke v celotnem odseku. Vedno zopet so naše čete Italijane, kjerkoli so se skušali vgnezditi v naših jarkih, vrgle nazaj. Končno je sovražnik mogel obdržati goro Kuk (vzhodno od Zagore), ali naše čete, nezlomljive v svojem pogumu in vstrajnosti, so se ustale neposredno pred svojimi popolnoma izravnanimi jarki in potegnile nadaljnemu napredovanju italijanskih napadov močan zapaž. Pri Sv. Gori Italijani niso prišli niti za korak naprej. V goriškem odseku so nas Italijani skušali presenetiti, ali naše čete so skrbno čuvale in Italijani so tudi tu brez uspeha navalili. Ko se je stemnilo, so izpadli, ne da bi njihova artilerija oddala kak strel, v prav gostih množicah iz svojih jarkov; naš ojenj jih je takoj pognal nazaj. Na Kraški planoti je italijanska pehota le malo nastopala. Tudi artilerija je le zmereno delovala.

#### Dne 18. maja.

Ta dan se je v krvavi soški bitki posebno prstavilo naše črnovojništvo. V družbi z drugimi vojaškimi oddelki so naši črnovojniki v odseku Avče—Solkan odbili sovražne napadalne množice, ki so napadale tudi ta dan z veliko ljutostjo. V najhujšem ognju smo v protisunkih vrgli sovražnika vedno nazaj in preprečili Lahu nadaljno prodiranje. Letalci so naši artileriji in infanteriji vrlo pomagali. Tesno ob vzhodni strani gore Kuk, pri Vodicah (južno od Kuka), pri Sv. Gori in na gori Sv. Gabrijela se je bila izredno ljuta bitka. Zmagali so naši! Vse postojanke so ostale v naši posesti. Lahi so imeli grozne žrtve. Pri Gorici so Lahi poskusili z isto zvijačo kot prejšnji dan: Nenadoma so goste infanterijske množice pričele napadati brez artilerijskega ognja, a zopet brez uspeha. Na Krasu samo živahen artilerijski ojenj.

minuli noči nočevali pri njej. Prav z zanimanjem sem brskal po teh ruskih ropotijah, radoveden, ako bom iztaknil kako mazilo zoper ušjo golazen. Francel se je podil nekje po dvorišču, kjer so njegovi pionirji osmojali svinčje.

Rusko topništvo, opozorjeno po ognju, je začelo sipati šrapnele v našo bližino v času, ko sem z vso vneto iskal mišji strah. Šrapneli so škropili svinčenko po našem dvorišču; pionirji so se poskrili z napol posmojenim prašičem. Francel je prihuljen za odprto okno najne sobe motril mene od zunaj. Dobro je zapazil, kako sem se nemirno zganil pri razpoku vsakega šrapnela. Nagrabil je na dvorišču peska, ga zavil v papir in se postavil na prežo pod odprto okno tako, da ga jaz nisem videl. Zapisknilo je po zraku, se razpočilo prav blizu in v tem trenutku mi je zafatil navihane v papir zavito pešeno kepo v glavo.

Križ božji! Zakričal sem kot na smrt zadet, omahnil s stolca in se zakotalil pod posteljo. Pri nečloveškem krikju je pokurilo vse bliskoma iz hiše in le Francel se je škodoželjno posmihal pod oknom. In ta njegov krohot me je v toliko zbrihtal, da sem začel otipavati glavo. Cela je bila, bolečine nisem čutil, še krvavel nisem. Pobulil sem izpod postelje, moje oči so zagledale po fleh mesto svinca prav drobčen pesek in raztrgan papir.

Vse mi je bilo jasno. Prestani strah je zdaj nadomestila sramota, ki sem jo duševno užival, ko se sem izmotaval izpod postelje. Kot Boga sem omoleđoval Francela, naj molči, naj ne trobi okrog za me tako mučno-sramotnega dogodljaja. Obljubil je, a še to med posmehom. Pri prvi priliki pa je razbobnal med tovariše več nego je bilo res. Kaj sem hotel? Režal sem se sam pri vsakdanjem pikanju in namigavanju, s tem sem se najprej potlačil in pokopal — strahopetni pobeg pod posteljo.

Drugega jutra po zadetju pešenekega šrapnela sem odjezdil z dvema stotnikoma in nekaj jezdecov preko Przemysla v vas Darowice, da preskrbimo tam za polk prenočišča. V Przemyslu smo se ustavili, da obadujemo. Mesta, kar se tiče življenja in prometa, nisem več spoznal. Ta kratka, prva ruska oblega je mesto v življenjskem oziru predrugačila. Vlada se

#### Dne 19. maja.

Osmi dan bitke pri Soči so bili Italijani težko poraženi. V prostoru pri Log-Bodrež, kjer se jim je posrečilo dne 14. maja, da so vrgli oddelek *Bez Sočo*, so morali ta ozek kos zopet izprazniti, ki so si ga bili priborili z najbolj krvavimi žrtvami. Naše topništvo je zrušilo gnezda Italijanov v tem odseku, in pregnalo sovražnika zopet na desni breg. Italijani se napeli vse sile, da bi se bili tu držali in da bi bili svoje postojanke izpremenili v utrjeno močistišče. Poizkušali so z brodom prepeljati čez Sočo vedno nova ojačenja. Na prehodno mesto so naši osredotočili topovski ojenj; sovražnik je tam brez vsake koristi žrtvoval mnogo ljudi. Naše strelske čete so tako obkolile oddelke, ki so se bili vgnezdili na levem bregu, da jim ni bilo mogoče se razširiti. Tako zagazdeni in izročeni učinkujočemu ognju našega topništva, ni preostalo Italijanom, da se izogne popolni uničbi, nič drugega, kakor da so se morali umakniti na desni breg Soče. Naša pehota, ki se je trdno držala sovražnika, je takoj planila za njim in mu je iztrgala še vjetnike. Tako se je končalo beranje v tem odseku, ki spada med najlutejše in najtrdovratnejše boje v celi velikanski bitki s sijajnim vspehom našega orožja. Dopoldne sta se v prvi vrsti bojevali obe topništvi; italijansko topništvo je zaman poskušalo, da bi premagalo našo artilerijo. Dobili smo tu nadvlado. Italijanska pehota je nastopila še le okoli 3. ure popoldne na naskok. Njen sunek je bil v prvi vrsti namenjen višinskim postojankam pri Vodicah, a se je razbil v združenem ognju naših topov, strojnih pušk in pehote. Na obeh straneh ceste v Rožno dolino smo tudi odbili napad Italijanov v boju moza z možem. Osmi dan desete bitke ob Soči je zopet stal Italijane le nove žrtve in niso niti koraka napredovali.

#### Dne 20. maja.

Uradna in druga poročila slavijo ta dan pred vsem mariborske črnovojnike. Naši ožji rojaki so imeli glavno zaslug pri tem, da se Lahi bili premagani in vrženi nazaj. Boji so se ta dan sledeče razvijali: Glavni sunek je bil naperjen na naše postojanke v prostoru Vodič—Sv. Gora. Na drugih točkah ni bilo tako ostrih napadov. Borba za Sveto Goro je silno težka in čez vse ljuta. Sovražnik je bil v veliki premoči. Pred razvalinami svetogorskega samostana, tam blizu, kjer počivajo telesni ostanki slovenskega kardinala in našega slovensko-štajerskega rojaka dr. Missia, so se bili najostrejši boji že od ranega jutra. Na to točko je sovražnik osredotočil ojenj vseh svojih lahkih in težkih topov v ozadju. Sovražni bobneči ojenj je bil tako silen, da so bili naši strelski jarki popolnoma porušeni, zasuti in izravnani. Prvi infanterijski napad se je takoj zrušil v našem ognju. Pri drugem se je Lahom posrečilo blizu svetogorskega samostana vdreti v naše jarke, naši vrli mariborski črnovojniki pa so jih v bajonetnem jurišu vrgli krepko nazaj. Popoldne je delovala artilerija, ki je Sveto Goro na gosto obsipavala z uničujočimi granatami. Ko je nastopila tema, se je pričel splošen infanterijski napad v prostoru

tedaj v trdnjavi skoro iste razmere, kakor dandanes pri nas po velikih mestih. Nikjer nismo dobili nič za pod zob, tudi za drag denar ne. So nas pač odslavljali s tem, da nimajo, da so vse pojedli in porabili v času oblege. V vojaškem kazinu smo izbrali prav skromno kosilce, ki je potisnilo vsaj za silo kruleči želoce narazen.

Po obedu smo jo mahnil v židovsko slaščičarno, kjer smo si hoteli po galski navađi pomazati svoja grla. Konje so nam stražili vojaki na cesti; ebema stotnikoma in meni je žid toliko potegnil navzgor na trgovini zastita vrata, da smo zlezli po štirih v prostore. Se ne smem pritožiti, zoper želo nam je dal, karkoli je kateri požel. Nas je dvorilo nad 6 uslužbencev. Moja dva tovariša je začel alkoholni duh malo okajati. Postala sta gostobesedna in zahtevala od žida, da jima mora prodati par steklenic za na pot. Pri tej zahtevi pa se je mož odločno uprl in odklonil, češ: Nas je itak pustil v trdnjavo kljub zelo strogi prepovedi od trdnjavskega poveljništva. Na pot nam ne more dati prav ničesar, sicer ga vojaška oblast denarno kaznuje ali celo prepodi iz mesta. Kdo je verjel temu židovskemu jadikovanju?

"Lažeš, golju!", sta ga nahrulila tovariša, "če ne daš zlepa, boš pa s silo!"

S sabljami sta porožljala. Žid je ves prebledeno-prestrašen pošepnil pikolu:

"Polica!"

Čeravno šepetajoče izgovorjeno, smo razumeli vsi trije. Ni se utegnil poslušni pritlikavec izvesti gospodarjevega povelja, je že eden od tovarišev prismolil staremu tako zaušnico, da se je zakotalil pod mizo (!).

Na lice trušča so privreli še drugi uslužbeni, hoteli braniti gospodarja. Tovariša sta vsakega pošteno naklestila in povrh še neprestano klestila po starem židu, ki je ječal in vikal pod mizami in stolci. Jaz sem sedel čisto nepristransko na mizo in si ogledoval komedijo in žaložiro ob enem. Ali vam ni pobral pritlikavi pikolo pogumno nekje precej težko pručico, se mi priplazil po prstih za hrbet in me česnil po glavi, da se mi je posvetilo na stotine solne.

(Konec prihodnjic.)